AURIS

The only Advertising Agency for Persia and the Caucasus.

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

№ 9 (29)

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է

Թաւրիզում	20 ղրան
Գաւառներում	25 ղրան

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Ռուսաստան	5 ռբ.
Թուրքիա	50 ղրուշ
Եւրոպա	14 ֆրանգ
Ամերիկա	2,50 տոլ.

Յայտարարութիւնների վճարը
Առաջին երեսում տողատեղը 20 շահի
Չորրորդ ,, ,, 10 ,,
ՀԱՏԱՆՁԻՆ ՀԱՄԱՐԸ 8 ՇԱՀԻ

Խմբագրութեան հասցէն՝ Թաւրիզ
ՄԻՏՔ-ի խմբագրութիւն կամ Tauris Perse
Rédaction du journal arménien ,,MITK"
Adresse télégrafique-Tauris ,,MITK"

ՄԻՏՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԴԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اداره روزنامهٔ میطق

Anzeigeblatt fuer Persien

MITK

Propriétaire & Editeur en chef
Al. Der-Vartanian
Le Gérant
Mihran Baghdassarian

TERMS OF SUBSCRIPITON
for a year payable in advance. 20 krans.
Foreign Dollars 2. 50
RATES OF ADVERTISEMENTS:
one printing line on the 1-st page 10 cen.
,, ,, ,, ,, ,, 4-th ,, 5 ,,
15°/₀ discount for annual subscription paid in advance. Address
The ,,MITK" Publication Co.
Tabriz, Persia

Published by the ,,MITK" Publication Co. and Advertising Agency, Tabriz, Persia

Գ. ՏԱՐԻ № 9 (29) ԹԱՒՐԻԶ, ՇԱԲԱԹ 8 ՄԱՐՏ 1914 Թ. — Tauris, Samedi le 21 Mars 1914 № 9 (29) Vol. III

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուզում էք ձեր միայնութեան ժամերին լաւ խօսակից ընկեր՝ ծխեցէք միայն

Եղբարց **ՍԷՅԼԱՆՈՎՆԵՐԻ** *սեփական գործարանի*

ԵԳԻՊԵՏԱԿԻԱ, ԻՐԻՍ, ՓԱՐՈՍ, ՊՐԻՄԱ, ԱՐԻՕԼ *և* **ՄԱՐՍ**

պապիրոսները.

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԱՖԹԱՆԴԻԼԵԱՆ

Այսու յայտնում է յարգելի հասարակութեան, որ բաց է արել իւր ատամնաբուժական կաբինէտը՝ որը գտնւում է լուսանկար Յովսէփ խանի շինութեան մէջ և ընդունում է հիւանդներ ամեն օր առաւօտեան ժամի 9-12-ը և երեկ. 2-5 ը. 2—2

Գերմանիայից ստացել ենք հետեւեալ կոչը հրատարակելու առաջարկով

Ի

Քաղաքական կերպարանափոխութիւնը Արեւելքում դարձրեց կրկին Եւրոպական աշխարհի աչքերը Հայաստանի վրայ։ Մեծ պետութիւնները զբաղուած են այժմ Բ. Դրան հետ համաձայնութեան գալու Արեւելեան Անատոլիայի հայաբնակ նահանգների բարենորոգութեանց ծրագրի նկատմամբ, որով առաջը պիտի առնուի Երկրի հանդարտութեան և համաշխարհային խաղաղութեան սպառնացող վտանգներից եթէ շարունակուին մինչեւ այժմ տիրող պայմանները։ Հաստատ վստահութիւն կայ որ այս անգամ Հայկական Հարցի համար եղած նախկին բոլոր բանակցութիւններից տարբեր կերպով գոհացուցիչ արդիւնք ձեռք բերուի։ Կարելի է յուսալ, որ վատթարագոյն չարիքները կվերացուին և հայ ժողովրդեան հնարաւորութիւն կտրուի քաղաքակրթական և տնտեսական ասպարէզում աւելի հարուստ չափով արծարծել իր կարողութիւնները, քան մինչեւ այժմ էր։

Գերմանիան, որի քաղաքագիտական ներկայացուցիչները զգալի կերպով նպաստեցին բարենորոգմանց ծրագիրն առաջ տանելուն, անմիջապէս շահագրգռուած է այս բանում։ Փոքր Ասիայում ունեցած իր մեծ տնտեսական ձեռնարկութիւններով, որ մասամբ առաւելապէս հայաբնակ տեղերում են ընկնում, մասամբ մօտիկ առնչութիւն ունին այդպիսի տեղերի հետ, նա պահանջ պիտի զգայ սերտ յարաբերութեանց մէջ մտնելու հայերի հետ, որոնք բոլոր այդ երկրներում տնտեսագիտական և քաղաքակրթական կեանքի վարիչներն են։

Բացի այդ՝ մի քանի տասնեակ տարիներից ի վեր արդէն Գերմանիայի և Հայաստանի միջև որոշ հաղորդակցութիւն կայ՝ մարդասիրական բնաւորութեամբ։ 1894-96 թուերի կոտորածներից յետոյ բազմաթիւ Գերմանական դպրոցներ, որբանոցներ և հիւանդանոցներ հիմնուեցան Հայաստանում, որոնք Գերմանական քաղաքակրթութիւնն են տարածում այնտեղ։ Հայերն իրենց կողմից մեծ եռանդով հետամուտ են Գերմանական լեզուն, գրականութիւնը և գիտութիւնը ուսումնասիրելու։ Հարիւրաւոր հայ ուսանողներ յաճախել են Գերմանական բարձրագոյն դպրոցները և մեր կրթական հաստատութիւնների ուսուցչաց և աշակերտների հետ կապեր հաստատել։ Այլ և իրենց ազգային հարուստ գանձերը հրապարակ հանելու համար նոքա այստեղից են դրդումն ու զգացումն ընդունել, այնպէս որ հայոց լեզուի, պատմութեան և գրականութեան ուսումնասիրութիւնը գերմանական գիտութեան կենդանի գործունէութեամբ է տեղի ունենում։

Սակայն այդ [illegible] ջանքերը մնացել են մինչև այժմ առանց ներքին կապակցութեան միմեանց հետ։ Շատ տարածուած նախապաշարումներ արգելք են լինում Գերման-Հայկական յարաբերութիւններն աւելի սերտ կերպով ձեւաւորելու։ Կարևոր է երկու ազգերի մէջ ճանապարհ հարթել միմեանց քաղաքակրթութեան մասին փոխադարձաբար աւելի լաւ հասկացողութիւն ունենալու համար։ Այս նպատակով կոչ ենք անում բոլոր այն լրագիրներին, որոնք տնտեսագիտական կամ քաղաքագիտական, գիտական կամ ընդհանուր քաղաքակրթական, մարդասիրական կամ կրօնական տեսակէտից ցանկանում են գերման-հայկական յարաբերութիւնների մշակումը, միանալով մեզ հետ՝ կազմել մի «Գերման-Հայկական ընկերութիւն», Որի նպատակները լինեն.

1) Տարածել արդար և անաչառ գնահատութիւն հայ ժողովրդի Գերմանիայում, և Գերման ժողովրդի ու Հայերի մէջ.

2) Հետամուտ լինել հիմնաւոր գաղափար տալու հայ ազգի ընդհանուր քաղաքակրթութեան մատուցած ծառայութիւնների և Գերմանական ազգի Հայկական քաղաքակրթութեան նպաստող ձգտումների մասին։

3) Մշակել անձնական յարաբերութիւններ Գերմանացոց և Հայերի, մանաւանդ Գերմանիայում ուսանողների մէջ։

Իբրև միջոց այդ նպատակներին հասնելու համար՝ ի նկատի են առնուած հետեւեալ գործերը։

1) Գերմանական մամուլին ըստ ամենայնի ուղիղ տեղեկութիւններ մատակարարել Հայաստանի դրութեան մասին

2) Հրատարակել մի ամսաթերթ երկու լեզուներով, որ Հայկական քաղաքակրթութեան հետ ծանօթացնէ և ճանապարհ բանայ դէպի Հայաստան Գերմանական քաղաքակրթութեան համար։

3) Թարգմանել Գերմաներէն արժէքաւոր հայերէն գրուածներ և հայերէն՝ Գերմաներէն գրուածներ։

4) Հիմնել մի գիտական հայկական մատենադարան Գերմանիայում հայոց լեզուի, քաղաքակրթութեան և պատմութեան ուսումնասիրութեան համար։

5) Զօրացնել Գերմաներէն լեզուի ուսուցումը հայոց դպրոցներում։

Հիմնել Գերմանիայի հայ ուսանողների համար մի տեղեկատու գրասենեակ և մտցնել նոցա Գերմանական ընտանիքների մէջ.

Խնդրում ենք բոլոր նոցա, որ համաձայն են մեզ հետ վերոյիշեալ պարագաներում ուղարկել իրենց հասցէները Պաստոր Շտիրին Ալզէն, Դիւսսուրի մօտ, որպէսզի «Գերման-Հայկական ընկերութիւնը» հիմնելու ծառայեն.

Յանձնախումբը. Հեղինակ Կուրդ Ըրամ Բերլինում. Դր. Լէպսիուս՝ Պոտսդամում, Պրոֆէսոր Դր. Մարկվարտ՝ Բերլինում, Պրոֆ. Դր. Ռադէ Մարբուրգում, Լից. Դր. Ռորբախ՝ Ֆրիդենաու Բերլինի մօտ, Պաստոր Շտիր՝ Ալզենում Դիւսսուրի մօտ. Երդ. հաւատարմատար Դր. Իրաւ. Դարբինեան Շարլոտտենբուրգում, Դր. Ջէմս Գրինֆիլդ՝ Բերլինում, Բժիշկ. Դր. Հայրանեան՝ Բերլինում. բժշկ. Մ. Մուրադեան. բժշկ. Դր. Չաքբազեան։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ

ԽՈՀԵՐ ՈՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

II

Ժամանակակից մէն մի Հայ, սակաւ բացառութեամբ, մանաւանդ նորելուկ Հայ, որ դպրոցական նստարանից նոր է վեր կենում, պարծանքով յայտարարում է թէ իր ազգը յառաջադէմ ազգ է, լուսաւոր ձգտումներով, լուսաւոր մտքով, հարուստ գիտակցութեամբ, օր աւուր աճող գրականութեամբ, գեղարուեստով, գրական ժողովներով, անլուռ դասախօսութիւններով, վարժարաններով և այլն։

Սակայն այս հաստատումներն ու ճոճուն [illegible] լոկ խնդրի մակերեւոյթին են վերաբերում և անհուսալի ինքնախաբէութիւն են, հաճելի [illegible]

ինքնախաբութիւն՝ զնգզնգան բռմժնեբով:

Մի վայրկեան աչքածեցէք իրականութիւնը. Հայ մտքի իրականութիւնը, նրա յարտադրութիւնները, Հայ ժողովրդի Հոգին և կը տեսնէք, որ մեր մտաւոր կեանքի բովանդակութիւնը միանգամայն անհամապատասխան է այն շարան շարան ներբողներին և ինքնագովութեանց, որոնք զանգուլակաւոր ուղտերի երամակներով անցնում գնում են Հայի մտաւոր անապատով անլոյս գիշերով։

Մտքի զարգացումն իր ճամբան ունի իրեն յատուկ կենտրոնական կայարաններով՝ տուն, տարրական ուսումնարան, միջնակարգ վարժարան, համալսարան, գիտական կաճառներ։

Ստէք առաջին կայարանը՝ Հայ տունը. աչք ածեցէք, ականջ դրէք, որ համոզուէք թէ՝ այստեղ ծնողական յարկի տակ ոչ ոք, ոչ Հայրը, ոչ մայրը, ոչ եղբայր մանուկների մտաւոր զարգացման խնդրով չեն զբաղւում. ընտանեկան դաստիարակութիւն ընդհանրապէս, մտաւորը՝ մասնաւորապէս, տեղ չունեն Հայոց տներում, Կարողաւոր փոքր ծնողները լաւագոյն դէպքում իրենց որդոց մտաւոր դաստիարակութիւնը յանձնում են օտար ուսուցիչների կամ ուղղակի օտարուհիների յանձնարարելով, որ մի կերպ ջանան դպրոց մտցնել երեխային, այդ ձանձրալի էակին, որ շատ բանում խանգարում է ծնողներին։

Լոկ ծրագրով, օտար շնչով պատրաստուած Հայ պատանին մտնում է դպրոց առանց ոգեւորիչ սէր զգալու դէպի գիտութիւնը. նա ուսանում է որովհետև պարտաւոր է ուսանել. ուսումը նրա համար իրաւաբանական պահանջի հետևանք է, այլ ոչ ներքին ազատ դրդման։ Այդ իսկ պատճառով նա դասագրքերից դուրս ինքնազարգացման համար ուրիշ գիրք չի կարդում, բացի այն գրքերից, որոնք ուսուցիչն է առաջարկում և պահանջում։ Աշակերտի ազատ ժամերից և ոչ մինը մտաւոր զարգացման վրայ չի գործադրւում, այլ դրսի կեանքի վրայ։ Դպրոցը դառնում է տաժանելի, դաժան, որից օր առաջ է ուզում ազատուել Հայ աշակերտը։

Դասերից ազատ տօն օրերը Հայ աշակերտի ուրախութեան օրերն են. ինչպիսի հրճուանքով է նա սպասում տօն օրերին, որ ազատուի այն ձանձրալի աշխատանքից, որ ուսում, մտաւոր զարգացում է կոչւում։ Ինչպիսի ցնծութեամբ է հեռանում Հայ աշակերտը դպրոցից երբ աւարտում է, առանց յետ նայելու, որ չլինի թէ մէկ էլ բռնեն իրեն ու դպրոց տանեն։

Ուսման մէջ արտայայտուող այս պաղութիւնը, այս մեռեալ անհետաքրքրութիւնը երկու պատճառ ունի. նախ՝ որ ծնողական յարկի տակ պատանեկան օրերում աշակերտը ուսմամբ ոգևորուելու ոչ խօսք է լսել, ոչ օրինակ տեսել. երկրորդ՝ թերևս մասամբ մտաւոր զարգացման մէջ ի բնէ տկար անհետաքրքիր ժառանգականութեամբ, որ Հայը իր յետնորդներին է թողել։ Խորենացու վկայութիւնը ի հնուց ունինք։

Չը մոռանամ յիշել, որ Հայ աշակերտի մտաւոր անհետաքրքրութիւնը (չեմ ասում անընդունակութիւնը) աւելի աչքի է ընկնում ռուսաց պետական դպրոցներում, ուր ուսանում են նաև ռուսներ, հրէաներ, գերման և այլ ազգի երեխաներ։

Գնանք համալսարան միջնակարգ դպրոց աւարտած մեր Հայ երիտասարդների հետ։ Նրանք մեծ մասով մտնում են բժշկական, իրաւաբանական ֆակուլտէտները և տեխնոլոգիական ձեմարանը. պատմա-փիլիսոփայական և մանկավարժական ֆակուլտէ մտնող Հայ երիտասարդ գրեթէ չը կայ։ Ինչո՞ւ. շատ հասկանալի է ոչ թէ նրա համար որ Հայի մէջ իրաւաբանական, բժշկական և ճարտարապետական տաղանդ, ձգտումն կայ, այլ յատկապէս նրա համար որ այդ մասնագիտութիւնները՝ որ յետոյ դառնում են լոկ մեքենայական արհեստ, հաց են աշխատում, մի կտոր հաց, փայլուն օժիտով կին և լոկ մարմնի բարեկեցութիւն։

Չեմ մոռանում մի ճշմարտախօս ուսանողի խօսքերը, որ տարիներ յառաջ Հայ ուսանողների մի խմբակցութեան մէջ լսելի եղան, երբ ուսանողներից ոմանք գիտութեան ընծայացուներ էին ձևանում. «Դէ, շատ մի փչէք, ես խօ մեզ՝ ուսանողներիս ճանաչում եմ. մենք չենք որ ամիսներով համալսարան չենք յաճախում, պեդելին ամսական մի 50 կոպէկ ենք տալիս որ գլխարկներիս համարները գրի և հաշիւ տայ թէ գալիս ենք դասախօսութիւններին. իսկ կուրսերը փոխում ենք միայն պրօֆէսօրների խմորատիպ բարալիկ դասախօսութիւնը բերան անելով Մայիսին և քննութիւն տալով. միթէ մենք մեր մասնագիտութեան հիմնական ապբիւրները կարդում ենք։ Ոչ մենք գիտութեան մարդ չենք, այլ վկայական ճանկելու համար ենք աշխատում, որ հաց ճարենք»։

Արդի անամէջ Հայ ուսանողութեան անուսումնասիրութեան վկայականը ինքը կեանքը, իրականութիւնն է տալիս։ Ռուսաստանում այժմ 30-40 հազար համալսարանաւարտ մտաւորականներ ունինք, որոնց մէջ գիտութեամբ զբաղուողները լոկ 10-20 հոգի են, իսկ հայագիտութեամբ 5-10 հոգի։ Հայը գիտական կաճառներ չունի և ոչ նման բարձր շրջանում տեղ ունենալու ցանկութիւն ունի:

Նոյն և աւելի վատթար վիճակի մէջ է նաև գեղարուեստը. շատ սակաւ են այն երիտասարդները, որոնք գեղարուեստով ենզբաղւում և գրեթէ չը կան որ ազգային գեղարուեստի որև է ճիւղ ուսումնասիրեն ու զարգացնեն։

Նշանագրուած իրականութեան մի աւելի անհերքելի ապացոյց է և այն, որ Հայ կեանքը ոչ միայն գիտութեամբ չի հետաքրքրւում, գիտական գիրք չի սիրում, չի կարդում, այլ և հալածում է այն սակաւաթիւ գիտնականներին և գեղարուեստագէտներին, որոնք դժբաղդութիւն են ունեցել գիտութեամբ զբաղուելու։ Հայոց հաստատութիւններից հալածական փախան Ստեփաննոս Նազարեան, պրօֆ. Սողոմոն Եղիազարեան, հաւաքագիտ Կարապետ Կոստանեան, երաժշտագէտ Կոմիտաս վարդապետ, իբրև չը հասկացուած ձեռագիր մոռացութեան փոշիների մէջ մնացին Կարապետ եպիսկոպոս, Գարեգին վարդապետ. քայքայ մեռան Աւետիք Արազխանեան, Աբիսողոմ Յովհաննիսեանց, Զաւարեան և այլն և այլն։

Հայ տաղանդաւոր նկարիչների՝ Վարդգէս Սուրէնեանի, Գէորգ Բաշինջաղեանի, Եղիշէ Թադէոսեանի շնորհալի նկարներն ազգային կեանքից օտարներն են գնում և ոչ Հայը։ «Գեղարուեստ» հանդէսը առանց գնահատութեան մնալով իր մահուան դուռը հասաւ։ Հայոց միակ «Ազգագրական ընկերութիւնը» հայագիտութեան այս ընտրելագոյն հաստատութիւնը անուշադիր է մնացել և այլն։

Ահա տխուր իրականութեան բողոքը Հայ մտաւոր շարժումով պանծացողների դէմ, ահա անժխտելի փաստեր թէ Հայը մտաւոր յառաջադիմութեան մէջ յետադէմ է, մտաւոր կուրութեան մէջ յառաջադէմ։

Հայ ազգը, յատկապէս ուսում առած դասը, պատժապարտ դարձնելու համար յիշենք էլի երկու խոշոր փաստ. յիշենք ու լռենք առանց մեկնական յաւելուածների։ Մեր հնադարեան սքանչելի ձեռագրերի ուսումնասիրութիւնները կատարում են եւրոպացիք, որոնք երամ-երամ թափւում են Էջմիածին, Վենետիկ, Երուսաղէմ. մեր նախնեաց յիշատակների մնացորդները հողի տակից պեղումներով հանողն ու ուսումնասիրողը օտարներն են, մեր ժողովրդագրական նիւթերը, պատմութիւնը, լեզուի ուսումնասիրութիւնը, մարդաբանութիւնը մենք օտարներից ենք ստանում։

Բենիկ Վարդապետ

Թիֆլիս

(Շարունակելի)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ՄԱՑՐԱՔԱՂԱՔԻՑ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

—

Շիրազից հեռագրում են, որ բարեւլ սանիի 4-ին, ժանդարմերիան Նասըր-Դիվանին շրջապատել է, կռիւը խիստ է եղել, շվետացի կրթիչներից Մաժօր Աֆսէնը Գազրանում սպանուել է. հեռագրական լուրերը կտրուած են, այս հեռագիրն էլ հնդկաեւրոպական լարով է տրուած։ Շիրազի դրութիւնը լաւ է, միայն հացի կողմից են նեղւում։

—

Մաժօր Օքօլօն, Ֆարսի ժանդարմէրիայի պետը, հեռագրում է ժէներալ Եալմարս ընդհ. կառավարչին. «ժանդարմները Գազրանը վերցրին, Նասր-Դիվանը բոլոր հրացանակիրներով փախել է»։

—

Գազրանի կռւում՝ օգնութեան են գնացել Բուշիրից Մաժօր Լենդքէրգը 150

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ս. ՍԱՊԱՀ-ԳիւլԵԱՆի

դասախօսութիւնը Դաւիրէսում

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

—

Անցեալ կիւրակի էքսէլսիօր սինեմայի ծայրէ ի ծայր լիքը սրահում-ներկայ պարագայում շատ փոքր-հնչակեաններ կենտրոնական օրգան Հայոց Հնչակ մեծ թերթի տաղանդաւոր խմբագիր Պ. Սապահ-Գիւլեանը, հայրենասիրական զգացմունքներից թրթռացող հասարակութեան ներկայութեամբ տուեց իր ուսումնասիրուած դասախօսութիւնը հայոց հարցի մասին, որը մի տարուց ի վեր մտել է իր վերջնական փուլի մէջ: Մեծ թէ փոքր, երիտասարդ թէ ծեր, պարտականութիւն էին համարել ներկայ լինել այդ յիշատակելի դասախօսութեանց, ազատութեան մեծ առաքեալի շրթունքներից լսելու ջերմ խօսքերը, որոնցով պիտի վերակենդանացուին նրանց քաջութիւնը աւելի քան երբէք վառ պահէին նրանց հաւատը դէպի ապագայ:

Կանայք-բաւական մեծ թուով-հրաժարուել էին իրենց սովորական զբօսանքի հրապոյրներից, իրենց ներկայութեամբ ծաղկեայ յիշողութիւն ձգելու դասախօսութեան լուրջ և պատկառելի շրջանակի մէջ:

Ժամը 3-ին, Պ. Սապահ-Գիւլեանը մըտաւ շքեղօրէն զարդարուած սրահը-ներկաների բուռն և անվերջ ծափերի ուղեկցութեամբ:

Ժողովը բացուեց Հնչակեան հիմնովոր երգում էր խումբը-լուռած յոտնկայս, որ ընդունուեց ներկաներից ծայրահեղ հոգեկմայլութեամբ:

Պ. Յ. Աստուրեանը-որ նախագահում էր ժողովին-բացատրեց ժողովի նըպատակը և Պ. Սապահ-Գիւլեանին ժողովին ներկայացնելուց յետոյ, խօսք տուեց յարգելի դասախօսին:

Պ. Սապահ-Գիւլեանը ձեռք առաւ հայկական հարցի ծագման ուսումնասիրութիւնը և բացատրեց ջերմ և համոզեցուցիչ ձայնով, որ այդ հարցը դիպլոմատիայի գործը չէ։ Սխալ է ենթադրել, որ եւրոպական պետութիւնները տնօրինել են այն՝ ամեն մի դէպքի, իրենց սեփական շահերի համար։ Ռայան է, ասաց նա, Օսմանեան կայսրութեան ոչ-Մահմետական հպատակը, ստրուկը-որ իրաւունք չունի վայելելու իր աշխատանքի պտուղը և որ պարտաւոր է կրել ամեն տեսակ զրկանքներ. Ռայեան կամ մարդը, որ կայսրութիւնից դատապարտուած է աքսորի և վտարման հայրենիքից, անարգուած ստրուկը զրկուած իր քաղաքական իրաւունքներից և դուրս ձգուած օրէնքի պաշտպանութիւնից. Ռայեան է-որ ապրում է ողորմելիօրէն յաւիտենական սարսափի ահաբեկութեան տակ, ստրուկն է, որ պարտաւորուած է մէջք ծռել բռնապետութեան զրկանքներին ծայրայեղ հլութեամբ. գառնուկն է-որ դատապարտուած է իր արիւնով կարմիր ներկելու մարդասպանի եաթաղանը, որ ստեղծել է հայկական հարցը, ինչպէս ստեղծել էր, Յունական, Բուլգարական, Սերբիական, Ռումինական և Չեռնոգորական հարցերը: Որքան որ գոյութիւն ունէր Յունական, Բուլգարական, Սերբիական, Ռումինական և Չեռնոգորական Ռայեա, ճակատագրականօրէն գոյութիւն ունէին նաև Յունական, Բուլգարական, Սերբիական, Ռումինական և Չեռնոգորական հարցերը և որքան ժամանակ որ գոյութիւն կունենայ հայկական Ռայեան, գոյութիւն կունենայ նաև հայկական հարցը:

Յետոյ հռետորը երկարօրէն ծանրանում է Թիւրքիայի կենսունակութեան վրայ: Հիւանդ մարդը, ասաց նա, որ թըպրտում է այսօր իր ճգնաժամի վերջին ջղաձգութիւնների մէջ կոչուած է մեռնելու, վերջնականապէս խորտակուելու, որովհետև նա չէ միաւորում իր մէջ ապրելու անհրաժեշտ պայմանները:

Նա վաղուց ի վեր Թիւրքիան գտնում է հասարակական միջազգային իրաւունքներից դուրս։ Նա որովհետև ողբացած է, որ նա ձիւսի անյետանայ պէտք է զբաղուել (աւելացնում է պ. Սապահ-Գիւլեան սուր հեգնութեամբ) նրա ժառանգութեամբ և կարգադրել de cujus-ի —ան է մէկի—ժառանգութեան հարցը:

Թիւրքիայի բնական ժառանգներն են առաջին նրա բաղկացուցիչ ազգութիւնները—ամփոփում է դասախօսը—և երկրորդ՝ եւրոպական պետութիւնները, որոնք իրենց հերթին պիտի գան պահանջելու իրենց բաժինը:

Այս ճշմարտութիւնը յայտնագործուեց Վիէննայի կոնգրէսում, որ բաց արեց Օսմանեան կայսրութեան սիստեմատիկ անդամահատութեան գործողութիւնը: Հերթով բաժանուեցին Յունաստանը, Ռումանիան, Բուլգարիան, Սերբիան և Չեռնոգորիան—իբրև անկախ պետութիւններ վերածնելու համար: Սակայն Թիւրքիան-իր վերջնական հաշուեյարդարութիւնը դաշտացնելու համար—խիստ փորձեր է անում վերականգնելու և խարխուլ շինութեան պատերը ցեմենդի շաղախով ծեփելու։ Իզուր է նա ի քէրոն և յարիւն աշխատում իր բաղկացուցիչ ազգութիւնների հոգեբնական թափը խեղդելու և հակառակ իր ծայրայեղ կենտրոնացման խղճալի քաղաքականութեան, նրան երբէք չի յաջողել ոչնչացնել լեռնային Հայաստանը, որ տասարեղ է գալիս միշտ երիտասարդ և վեհապանծ, այդ անծայր քաօսում:

(Շար) Թ. Ա. Տ. Կ.

հոգով, Ձիրագից՝ Մէրեյը. կրթիչների ընդհ. կառավարիչը. 200 հոգով և մեծ բազմամթերքով.

—

7 ռաբիւլ սանի. Դազրանի հեռագրատունը դարձեալ կտրուած է. զանազան հակասական լուրեր են հասնում, մարդիկ որ 5-6 փարսախից քաղաք են եկել (Տիրպազ) ասում են՝ շարունակ թնդանօթի ձայներ էին լսում.

—

Բլուճիրտի խաները իրենց ամբողջ ընտանիքը և կահ կարասիքը ուղարկել են Սզբ-Աբշոր, որ 2 փարսախ վերայ է, մօտ 300 ձիաւոր իրենց մօտ են պահել և սպասում են ժանդարմէրիայի գալուն. երբեմն Արաշի գիւղերն են գնում են. որ յանկարծ ժանդարմէրիայի վերայ յարձակում գործեն.

—

7 ռաբիւլ սանիի. Քիրմանում բոլոր ժողովուրդը և մոլլաները հեռագրատուն են լցուել և բլիւջների վայրենութիւններից գանգատւում են.

—

Քափիթէն Քլէսբէրը և Քափիթէն Լունբէրգը մեծ ուժով Դազրան են հասել. կռիւն շարունակւում է.

—

Խնամակալ (Նաիբ Սալթանէ) Նասըր-ըլ-մուլքն մի քանի օր է պալատ չի գընում հիւանդութեան պատճառով.

—

Նիզամ-Սալթանէն, որ երկար ժամանակից ի վեր ընտրուած էր Բլուճիրտի և Լօրստանի նահանգապետ, այս օրերը Եւրոպայից Թէհրան է հասել*).

Մի տեսակցութիւն Ռուսական Կայսերական Կառավարութեան Ատրպատականի Գեներալ Հիւպատոս Պ. ԱՌԼՈՎԻ ՀԵՏ

Մարտ 2-ին, կիրակի առաւօտեան, ժամը 11 ից 1/4 անց, պատիւ ունեցայ ներկայանալու ռուսաց գեներալ հիւպատոս պ. Առլովին, իր իսկ բարեհաճ հրաւէրով.

—Դուք պարսկերէն թերթ էք հրատարակում, չէ:

—Այո, պատասխանեցի ես.

—Ես թէպէտ պարսկերէն չեմ կարդում և հասկանում, սակայն ես կարդալ տուի, ասաց պ. հիւպատոսը, Ձեր «Խօրշիդ» թերթը և չափազանց գոհ մնացի Ձեր գրածից: Ձեր «Իրանի փրկութեան ճանապարհը» (راه نجات ایران) վերնագրով առաջնորդողը ես խիստ հաւանել եմ. Ուրախ եմ, որ պարսիկներին քարոզում և սովորեցնում էք դպրոցների անհրաժեշտութիւն. կուլտուրական զարգացումն և այլն.

—Շնորհակալ եմ Ձեր բարեացակամ արտայայտութեանց համար, ասացի ես և աւելացրի, որ ես դժբախտաբար ռուսերէն լաւ չեմ տիրապետում, պարսկերէնից զատ խօսում եմ և անգլերէն. Եւ այնուհետև պ. հիւպատոսը շարունակեց իւր չափազանց սիրալիր խօսակցութիւնը խիստ լաւ անգլերէնով.

—Այո, լսելով ձեզ իմ ուրախութիւնը Ձեր այդպիսի արտայայտութեան համար, պիտի խնդրէի Ձեզ որ ասէիք, գրէիք, սովորեցնէիք թուրք ժողովրդին որ սովորեն աշխատել. Աշխատանք, ահա թէ ինչ պէտք է սովորեցնել թուրք ժողովրդին և մանաւանդ գիւղացիութեան.

Ես Ատրպատականի բոլոր մեր ագէնտներին առանձնապէս գրել և հրահանգել եմ, որ հեռուեն խիստ, որպէսզի չնեղուեն գիւղացիները, որոնք գիւղատէրերի և կալուածատէրերի կողմից կողոպտուել են մինչև իրենց շապիկներն ու վարտիքները. Մեր զօրքը պահում է խաղաղութիւն Ատրպատականում, դրա հետ միասին մենք պէտք է բարելաւենք թուրք ժողովրդի և առ հասարակ գիւղացիութեան տնտեսական կացութիւնը և բարելաւենք նրա իրաւական դրութիւնը, սանձահարելով կալուածատէրերի կամայականութիւնները. Այդ ժողովուրդը աղքատ է և յուսահատուած, կրկնում, սովորեցրէք նրանց աշխատանք և կտեսնէք որ շատ բան կանէք նրանց բարձրացման համար. Մամուլը մեծ ույժ է ներկայացնում թմբրածների արթնացման և նրանց աշխատանքի մղելու գործում.

—Քաջալերիչ են Ձեր այդ խօսքերը մեր երկրի ազգաբնակութեան և մանաւանդ հզօրապէս կեղեքուած գիւղացիութեան համար. Ես Ձեր ասածի համար «Խօրշիդ»-ի յաջորդ համարում կգրեմ մի առաջնորդող. Իսկ № 2-ի առաջնորդողն է «Պարսկաստանի Վաճառականութիւնը». Այդ առաջնորդողով ես բացատրել եմ Պարսից՝ իրենց յետամնացութիւնը վաճառականութեան մէջ և կոչ եմ արել նրանց շատ բան սովորել այդ մասին իրենց մեծ հարևան տէրութիւնից-Ռուսաստանից.

—Այո, այդ ճիշդ է, մենք ևս մեր հերթին շատ բան ընդօրինակում ենք Անգլիացիներից, Ֆրանսիացիներից և Գերմանացիներից.

Ա. Տէր Վարդանեանց

(Շարունակելի)

*) Երևի այնտեղի աւերակների վրայ իշխելու համար: Մ. Խ.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

16 Փետր. Էնզելի

—

Էնզելին այժմ ունի 50-ի չափ տըներ. Բացի այդ, կան և նորեկներ, որոնք զբաղւում են ծառայութիւններով և արհեստով: Բնիկ տեղացիները 3-4 տուն են. Մնացածները եկւորներ են զանազան կողմերից, այն է Թաւրիզից, Ղարադաղից, Թէհրանից, Լանքարանից, Շամախուց, Ղուրդաղից, Տաճկաստանից և այլն.

Տեղիս հայութիւնը ունի մի եկեղեցի, որը վաղուց ի վեր գտնւում է խարխուլ դրութեան մէջ: Մէկ դպրոց, որը 1896-ին է շինուել Աստրախանցի Լիանոզեանների տուած նպաստով և մի նոր թատերասրահ՝ որը անցեալ տարուանից սկսուել է շինուել և դեռ կիսատ է.

Նախ քան ազգային այդ հիմնարկութեան անցնելս, աւելորդ չեմ համարում մեր ընթերցողներին ծանօթացնել, թէ ինչպիսի օդի մէջ է թաղուած տեղիս հայ գաղութը.

Ինչպէս ամեն տեղ, մեզանում էլ անցել է քեալլակեօզների սահմանած փոթորկալից կեանքը. Սրանից մի քանի տարիներ առաջ՝ մեզանում ժողովրդի սրտում բուն էր դրած թայֆայականութիւնը, կատարելով իր ազգակործան աւերումները. Նոր «իրաւակարգութեան» օրեր էին. Մկրտիչ կաթողիկոսը մի կոնդակով իրաւունք էր տուել քինոյշ սեւին ես իրաւատէր լինելու—ազգային կերպով մասնակցելու հասարակական (թայֆայական) գործերին. Հէնց այդ առաջնորդութեան շրջանում էր որ առաջին անգամ «իրաւազուրկները» և «իրաւատէրերը» հաւասար կերպով «առաջադիմութեան» ճանապարհը բռնեցին. Թղթախաղութիւնը մի որոշ շրջանի ընտանիքներում ամենօրեայ զբաղմունքի պահանջ դառնալով՝ շարունակւում էր, առաջ բերելով նիւթական և բարոյական աւերումներ: Այժմ պատկերը փոխուել է. Պարսկաստանի ֆէօդալական շարժման «հերոսների» ցրումից յետոյ, «իրաւահաւասարութեան» շրջանը ևս անցաւ. փոփոխ սերը զրկուեց մասնակից լինելու «յառաջադիմական» (խաղամոլութեան) բարիքներից, որովհետև առանձնարանները գնացին այլ ծակ ու ծուկներում առէխ արածացնելու.

Զանգած մի փոթորիկ ու փորձանք, մի ուրիշն է մեզ պատահում. Երկու տարի կլինի, շնորհիւ աշխատանքի անընդունակ և շուտով ու հեշտ միջոցաւ դրամ վաստակելու ձգտող մարդկանց, շատացել են մեզանում հիւրանոցների անուան տակ անառականոցները. Եւրոպականը այդ հիւրանոցներից հասարակ հաւաքած լինելով, որ յաջախորդներով ապահովուած է, գործում են համարձակ ու համոզով.

Էնզելու հայութիւնը, բացառութեամբ 8 հոգու, բոլորը ցոփ կեանք են անց կացնում այդ Նորաբաց անառականոցներում. Եթէ մի մարդ գիշերուայ ժամը 7-ից մինչ 2-3-ը մտնի դարու լինի հայ տներում, տղամարդու չի պատահի, մինչդեռ իւրաքանչիւր հիւրանոցում 20 հոգուց աւելին կգտնի 16-ից մինչև 60 տարեկաններ, շարուած եղիարդի և կարտոչ սեղանի շուրջը: Եւ այս համատարած չարիքը երբ է վերջանալու չգիտեմ, միայն գուցէ որոշ պիտի ասեմ. այդ օդի մէջ է և մեր դպրոցի հոգաբարձական ժողովը կազմել եմ կարծիքով այն մարդիկ, որոնք մի հասարակութեան վստահութեան բանալին են արժանանում, թէ կարգ որքան էլ պակաս կողմեր ունենան, նրանք իրաւունք չունեն խառնուելու այնպիսի հաստատութեան, որ չար ու վարակիչ օրինակ է, մինչև այն օրը, երբ կըրդակարին վստահութեան բանալից. Այդպիսիները պիտի բարի օրինակ լինեն հասարակութեան բարոյական բարձրացման և ոչ վատ բարքերը խրախուսող, որ դէպի անդունդն է գլորում ամբողջ սերունդներ, գոնէ իմ համոզմունքն այդպէս է.

Երևակայեցէ՛ք ընթերցողք, դպրոցը փակուելու վտանգի առաջ է, իսկ նրանց դեկավարները զբաղուած են քէֆերով առանց կարեկցութեան մեր ապագայ սերնդի կրթական լինել չլինելու հարցին.

Նախքան դպրոցի շուրջը ընդհանուր տեսութիւն անելս, որը գուցէ անեմ մի ուրիշ անգամ, որովհետև տարիների պատմութիւնը քննելու կարիք ունի, առայժմ մասնաւորում եմ թէ ինչու է փակւում դպրոցը.

(Շարունակելի) Անհաւս

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

19 Փետր. Բաքու

«Միտք»-ի յարգելի խմբագրութիւն. Խնդրում ենք Ձեր յարգուած թերթում տեղ տալ մեր հետևեալ գրութեան.

—

«Ղարադաղ» ամսաթերթի խմբագրութիւն! Խնդրում ենք բարեհաճէք հրապարակաւ բացատրութիւն տալ յուսախաբ Ղարադաղցիներիս 1) ինչու էք շեղուել 1912 թ. «Ազդակ» անուան տակ հրատարակուած առաջին համարի խմբագրականում առաջադրած և մեզ, Ղարադաղցիներիս ցանկալի անկուսակցական թերթ լինելու ուղղութիւնից ու բուն նպատակից.

II) Հաշիւ տուէք երկու-երեք տարուայ հաւաքուած դրամների.

III) Ազնիւ գտնուէք թերթիդ միջոցաւ Ղարադաղցիներիս այլևս չշահագործելու, իբր մեր ամենանոյն բարեկամներս, սակայն ծածկամիտ սարգեր. Ձեր առաջնորդները մի քանի տարի սրանից առաջ արդէն ծանօթացրած են մեզ Ձերդ պատկանեալ կուսակցութեան և նրա «հաւատոր դէմքերի», հրատարակուող թերթերի ու նրա սարդային ցանցերի հետ, այնպէս որ մենք արդէն կազմակերպուած ենք...բաւականին լաւ ճանաչելու ձեր արժէքն ու ֆիզիօնոմիան.

VI) Ղարադաղի հայ գիւղացիութիւնը ներկայումս անհրաժեշտ պէտք ունի միմիայն օդը մաքուր դպրոցների, որպէսզի ամենից առաջ կարդալ-գրել սովորեն, որից անմիջապէս յետոյ միայն պէտք է ճանաչեն իրենց շահերին անկեղծօրէն նուիրուած միայն ու միայն գիւղատնտեսական թերթի և ոչ որևէ կուսակցութեան օրգանի, ինչպիսին է սկզբում յետոյ մաքուր «Ազդակ»՝ ներկայումս «Ղարադաղ» անուանի թերթը. Հետևապէս դադարեցրէք «Ղարադաղը» այլ-հողի վրայ ինչ թերթ ուզում էք ձեր իսկական դրօշով հրատարակեցէք. Ձեր գեղեցիկ խօսքերը մեզ համար թող են, որով թունաւորում էք մեր պատանեկութիւնը. այլեւս անտանելի է մեր գրածի և մեր թերթի տակ թաքնուածներից անխնաքեցանելի կեղծիքը.

Ըստ ժողովրդական առածի՝ ձեր ինչը ձեզ լինի, մեր չորթանին ձեռք մի՛ տուէք.

Մի խումբ Ղարադաղցիներ

ԼՈՒՐԵՐ

ԹԱՎՐԻԶ

Առաջնորդ Տ. Մելիք Թանգեանը, ամսոյս 2-ին, «Անառակ Որդու» կիրակ էին քարոզեց Ղալա Թաղում. Պահքի ընթացքում իւրաքանչիւր կիւրակի քարոզներ է խօսելու երկթաղի եկեղեցիներում. Ցանկալի է, որ այդ քարոզները լինէին և պահքից դուրս, ամեն կիրակի.

✦ Քննիչ յանձնախմբի զեկուցումը թեմական ժողովին՝ բաւական ուշացաւ. Այդ զեկուցումը պիտի տրուէր ճիշդ յունվարի սկիզբներին.

✦ Խմբագրութիւնս իւր այս վերջին վերսկսման շրջանի սկզբից մի օրինակ «Միտք» նուէր է դրկում Մուժամբարի դպրոցին. Ցանկալի է գտնուէին և այլ նուիրատուներ՝ ուրիշ տեղերի և դրամատուների և գիւղերի համար ևս:

✦ Վերյակ. Նախորդ համարում գերասան Ոսկանեանի նամակը փոխանակ «Փետրվար 20» թիւ տպուած լինելու, սխալմամբ տպուել էր «Յունվար 20» թուով.

✦ Ուրմու մեր թղթակիցը խնդրում է ուղղել իւր մի անճիշդ լուրը. Ցոզուտ «Միտքը»-ի հանգանակութեան նախաձեռնութիւնը պատկանում է միայն պ. Միխիթար Պետրոսեանին, Հ. Խորէնը մասնակցութիւն չի ունեցել այդ գործում.

✦ Ստացել ենք պ. Մ. Պետրոսեանի կոչը ուղղած Ուրմու հասարակութ-

եան և՝ ցուցակը Ալբամիդ մի լծրգելի անձանց, որոնք լօգուտ «Միտք»-ի 360 գ. ու էր-ներ են տուել։ Կոչը և նուիրատուների ցուցակը կտպուի յաջորդիւ։

◆ Մոլլաբայազէթ լուրերը և շատ գրուածներ, տեղի սղութեան պատճառով մնացին յաջորդ համարներին։

◆ Նօյա-էդ-Դովլէ հոգաբարձութեամբ լոգուտ Ազգային գիրքերի արուեստի ներկայացում կայացաւ Մարտ 6-ի գիշերը։

Վիճակահանողի շամախալինի չօկոլադի փառանէնէը մեծամեծ մի մեծ դեր խաղաց աշխի Ջէյսու պ. Անմթանը, որին Շօշա-էդ-Դովլէ յանձնեց էր տածէքի ցը. րոնը Կ. ը ներկայացման արժեքին մեծ կարգադրումը Հայերից և ս Տէր ձեռագրութ դրամական արդիւնքին ժամանակ նպաստեցին պ. պ. Զ. Նազարբէկեան Զիւրալէլ Խոսրովեան, Ս. խան Եզի զ. Պ. Նազարբէկ, և Ս. Մ. Յարգանքներ. Զուտ մուտք ստացուած է 1000 թման։

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆ

◆ Մեր, թղթակից «Զրնաուն» հաղորդում է, որ Նոր Լուզարեանի ջանքերով Շարշեր, Գեարգաբթաք, Աահլավէյի Ի-րի գիւղերից զատ դպրոցներ են բացուել նաև Նուխիջեան Թոփալ և Բա-քարլու գիւղերում։

◆ Ուրմիում չկայ գործակալական խորհրդ. Այդ մարմնի պաշտօնն ս ծանրացած է Հէ Լազարեանի վրայ։

Պ. Վ. Վքէդէնօֆին յաջորդին յարաբերութեան մէջ է Հ. որբի հետ։ Պ. Վրէ-դէնսկին ռուս. միսիաին յանձնել է դա-տական գործերին միջամտել։

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅՔ

Էնզելու մեր թղթակիցը ցաւելով հաղորդում է, որ չնայած թալիշի բազմաթիւ հայերի ազդեցիկ ընթացքի՝ տեղական դպրոցը մատնուած է քայ-քայման վտանգի։ Ուսու-ցիչները ցարդ Նոյեմբերի ռոճիկը չեն ստացել։ Պարսկերէնի ուսուցիչը հրաժար-է, հրաժարուել է և վարժուհին. շու-տով կհրաժարուի և արդ ուսուցիչը։ Ռոճիկ չստանալու և վատ սննդի պատճառով թոքախտը աւելի ուժեղացած ու-սուցիչ Ա. Տէր Առաքելեանը ազատուած է դպրոցից, առանց ռոճիկ ստացած լինե-լու, նոյնիսկ ուսումը հիւանդոյն պահանջում է հոգաբարձութիւնից վճարել զրկուած և դժբաղդացած ուսուցչի ռոճիկը։ Պ. Առաքելեանը, ըստ բժշկական քննութեան չայէտք է պաշտօնավարէր դպրոցում մանուկ սերնդին չվարակելու համար։ սակայն նա պէտք չզրկուէր և իր ռոճկից, գրում է մեր թղթակիցը։

Թղթակցութիւնը յաջորդիւ։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Հայոց բարեգործական ընդհ. միու-թեան մի երկրագործական ուսումնա-կան հաստատութեան համար 510 Անգլ. ոսկի յատկացրել է իբր նպաստ այդ կա-րևոր ձեռնարկին։

◆ Լոնդոնում մի հայկական կլուբ հիմնուել է և ցարդ 400 հոգի արձանագրուել են։ Ականջը խօսի քաղաքիս հայկական կլուբի հաստատման ձեռնարկողներին!

◆ Թուրք պարլամէնտի հայ պատգամաւորների ընտրութիւնը արդէն ձեռնարկուել է և Պետրոս Ֆ. Հալաճեան, Գրիգոր էֆ. Զօհրապ Կ. Պօլսից. Ստեփան էֆ. Արզինի նահանգից. Տիգրան էֆ. Պարսամեան Տիգրանակերտից ընտրուել են։ Մնում են դեռ 12 հայ Մէբուսներ, որոնք ընտրուելու վրայ են։ Խորհրդարանը բացուելու է ներկայ ամսի 15-ին։

◆ Բիթլիզից հեռագրում են, որ Հռչակաւոր ազգային մեծ գործիչ Մինաս Չերազ և պրոֆ. Կարապետ Թումանեան Կեսարիոյ, Մատթէոս էֆ. Նալպանդեան Սեբաստիոյ Մէբուս ընտրուել են։

ԵՐՏԸՔԻՆ

Կ. Պօլսից հեռագրում են, որ մեծ պետութիւնների և Բ. Դրան միջև սկսուած բանակցութիւնները Հայաստանի գեներալ տեսուչների մասին շարունակուում են։ Այդ պաշտօնները ստանձնելու առաջարկ ստացած մի քանի անձինք մերժել են։ Այլ յարմար թեկնածուներ չը-կան։

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԸ

Ուրմի. Ա. Միրզա-Ջանեան
Մարաղայ — Մ. խան Աֆթանդիլեան
Արդաբիլ. — Յովհ. Մհր. Պետրոսեան
Էնզելի. — Բ. Մկրտչեան
Ռաշտ — Խսր. Յարութիւնեան
Աստարա — Ս. Նիկողոսեան
Սավուջբուլաղ — Գ. Տէր Յովհաննիսեան
Ղազվին — Արք. Տէր Յակոբեան
Թեհրան. — Միքայէլ Փափազեան
Ցպահան. — Ներսէս Դա. Թեան
Ջուլֆա (Պարսկ.) — Ն. Ալէքսանեան
Օշական (Ռուս.) — Միսակ Օհանեսեան
Պօլիս — խմբագրութիւններ «Պայծ» և «Յո-հակ»
Փրովիդէնս (Ամերիկա) — խմբ. «Երիտասարդ Հայաստան»

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝

Ալ. Տէր-Վարդանեան

Տնօրէն՝ Միհրան Բաղդասարեան

ԱԶԴ

Խնդրում է Թաւրիզի պ. պ. բաժանորդներից ոմանց՝ իրենց տարեկան և 6-ամսեայ պարտիք մնացած բաժնեգները (1000-գր.) շուտ հասցնել մեզ։ Վեց ամսուն արդէն անցել են։ Պարտիկները դժուարացնում են վճարումները գրաշարներին, տպարանին և թղթավաճառին։

Խմբ.

ՈՐԴԵԳՐԵԼԻՔ
ՏԱՃԿԱՀԱՅ ՈՐԲԵՐ

Կարսից ստացուած մի նամակ հաղորդում է, որ անտէրունչ են մնացել Տաճկահայ 6 հայ որբեր։ Երկուսը ընդունուել և ուղարկուել են Խոյի Գերմ-Հայկական որբանոցը։ Մնում են դեռ 3 հոգի, որոնցից երկուսը աղջիկ և մէկը տղայ է 3-8 տարեկան հասակում։ Թաւրիզի հարուստներից և բարեկամ անձինքից խնդրում է որդեգրել այդ անտէր որբերին։ Որդեգրողը վճարելու է և ճամբու ծախսը։ Տեղեկութիւնների համար դիմել «Միտք»-ի խմբագրութեան։ 3—

Hamburg-American Line

ՈՎ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ԱԺԱՆ ԱՐԺԷԹՈՎ ԵՒ ՅԱՐՄԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՄԵՐԻԿԱ

գնայ, պէտք է դիմէ ՀԱՄԲՈՒՐԳ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԾԻ ովկիանոսային մեծ և շքեղ շոգենաւերով։ Ատրպատականից և Պարսկաստանի այլ կողմերից ճանապարհորդները դիմելու են խմբագրութեանս, որին յանձնուած է Համբուրգ-Ամերիկեան գծի Պարսկաստանի ընդհ. գործակալութիւնը և ուղարկուած են նկարներ մեզ տոմսեր ճամբորդներին վաճառելու համար։ 30—1

ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ceux qui désirent d'aller en Amerique ou Canada à bon marché et le plus vite possible doivent s'adresser à la Rédaction du „Mitk" et du „Khorchide" à Tauris Perse, pour obtenir des renseignements et des billets de voyage.

ՀԱՄԲՈՒՐԳ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԾԻ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

Պարսկաստանից դէպի Միացեալ Նահանգները կամ Քանադա և այլ ուր ուղևորուելու նպատակ ունեցողները կարող են ուղակի «Միտք»-ի գրասենեակից տոմսակ վերցնել Հ. Ա. Գծի ամենաշքեղ, ուժեղ, ապահով և հանգստաւէտ շոգենաւերով ճամբորդելու։ Տեղերի արժէքները էժանացրած են անմրցելիօրէն։ Սոյն նաւերի ընթացքը շոգենաւերը ամենաշուտը երթևեկում են Համբուրգի և Նիւ-Եօրքի միջև։ Ջուլֆայից Թիֆլիզի վրայով Համբուրգ հասնում են 6 օրուայ ընթացքում և 3-րդ կարգի տոմսակն արժէ 38 րուբլի 70 կոպէկ, իսկ Համբուրգից մինչև Նիւ-Եօրք ճանապարհը 6 օր է տևում և 3-րդ կարգի տոմսակով ճամբորդները ստանում են ստանձին խուց նաև բնտիր սնունդ այլովին հանգերձ։

Խստիւ արգելուած է սակայն օրէնքով հիւանդներին, մանաւանդ աչքի ցաւ և խորթու հիւանդութիւն ունեցողներին ցամաք դուրս գալ և տարզինելից էլ պահանջւում է գոնէ 50 րուբլի փող ունենալ գրպանում։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց և տոմսակների համար դիմել՝

Tauris, Perse. «Միտք» և «Խորշիդ» թերթերի խմբագրութեան մէջ

Միհրան Պաղդասարեանին

ՁԵԶԻ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

ԲԱԶՄԱԼԵԶՈՒԵԱՆ ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Հայերէն, Ռուսերէն, Գերմաներէն, Իտալերէն, Յունարէն, Ֆրանսերէն, Անգլերէն, Օսմաներէն։ Ամեն տեսակ խօսակցութիւններ և առևտրական ընդարձակ նամականի։ Էջ 400 Գին 20 դահեկան, փոստի ծախքով 23 դահեկան (1 ռուբլի 2 ռբ.)

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՆԳԼՕ-ՀԱՅ ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

1136 էջ 800 ՊԱՏԿԵՐ

ՀԱՄԵԶԳԵՑԻՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ

ՄԻԱԿ ՎՍՏԱՀԵԼԻ ԲԱՌԱՐԱՆԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԱԾ 5 ՊՐՕՖԷՍՕՐՆԵՐԷ

Գին՝ լաթակազմ 60, կիսակաշի 65, փոստի ծախքով 65 և 70 դահեկան

Ամերիկայի համար 3 տոլար և 3.20

Հեղինակին հասցէն Հ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ Պալյըլ հանս Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1914 Թ. ՄԱՐՏ (4-րդ ՏԱՐԻ)

ԳՐԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՐԿՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ

Տարեկան բաժնեգինը 4 ր. կէս տարին 2 ր.

Հասցէն՝ Редакція Армянскаго журн. „МАРТЪ", Москва.

Արտասահմանից՝ Rédaction de la Revue „MART" Moscou.

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝ Արշակ Յայֆունի

5—3

Բացուած է 1914 թուի բաժանորդագրութիւնը

Ազգային Սոց. Դեմոկրատ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ պատկերազարդ օրաթերթի

Բաժնեգինը Պարսկաստանի համար 5 րուբլի

Առանձին բաժանորդագրութիւն չկայ։

Տէր և տնօրէն Հ. Արամեան

Հասցէ՝ Constantinople 125 P. Centrale. 25—1

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՍ ՄՕՏ ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ

Ուսուցիչներին և ուսուցչուհիների համար պատրաստողներին խիստ կարևոր և միշտ առ ձեռն ունենալի մանկավարժական ձեռնարկներ՝ Յովհ. Տէր Միքայէլեանի

ա. ժողովրդական Դպրոցի Մեթոդիկա (գինը 11 դահ.)

բ. Դաստիարակութեան Ուղեցոյց (գինը 8 դահ.)